FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT ANTONIO LA PERGOLA

fremsat den 13. november 1997 *

1. Oberlandesgericht Frankfurt am Main har forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 5, litra a), i Rådets forordning (EØF) nr. 2137/85 af 25. juli 1985 om indførelse af europæiske økonomiske firmagrupper (EØFG) forstås således, at en EØFG ud over tilføjelsen 'europæisk økonomisk firmagruppe' eller 'EØFG' kan have et navn eller et firma, der alene består af en beskrivelse af virksomhedens art, selv om et sådant firmanavn efter national ret ikke må benyttes ved stiftelse af en europæisk økonomisk firmagruppe?«

2. De faktiske omstændigheder i hovedsagen kan sammenfattes således: En virksomhed under stiftelse ansøgte om registrering i handelsregistret ved Amtsgericht Frankfurt am Main som europæisk økonomisk firmagruppe under navnet »European Information Technology Observatory, Europäische Wirtschaftliche Interessenvereinigung« (herefter »EITO«). Amtsgericht nægtede at foretage registrering med den begrundelse, at det valgte navn ikke indeholdt navnene på nogen af firmagruppens medlemmer. Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at den tyske lovgivning om gennemførelse af Rådets forordning (EØF) nr. 2137/85 af 25. juli 1985 om indførelse af europæiske økonomiske firmagrupper (EØFG) [1] (herefter »forordningen«) henviser til de nationale regler for interessentskaber (»offene Handelsgesellschaften«) [2]. I henhold til disse bestemmelser skal der i et interessentskabs og dermed en EØFG's navn være en angivelse af mindst én af deltagernes navne, eventuelt med tilføjelse af en fantasibetegnelse eller en beskrivelse af virksomhedens formål. Derimod er det ikke tilladt, at navnet alene består af en beskrivelse af virksomhedens art (herefter »deskriptivt navn«), eller at det alene indeholder fantasibetegnelser [3]. Det er med henvisning til disse bestemmelser, at EITO er blevet nægtet registrering i handelsregistret.

Sagsøgeren nedlagde påstand om ophævelse af afgørelsen, som imidlertid blev stadfæstet.

* Originalsprog: italiensk.

1 — EFT L 199, s. 1, berigtiget udgave offentliggjort i EFT 1985 L 247, s. 21.

2 — Denne henvisning gælder naturligvis kun i det omfang, der ikke findes udtrykkelige bestemmelser i fællesskabsreglerne eller den nationale gennemførelseslovgivning.

3 — Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at de relevante nationale bestemmelser er § 18, stk. 2, og § 19 i Handelsgesetzbuch (lov om handelsvirksomhed). Den tyske regering har i sit skriftlige indlæg henvist til, at der er en lovændring under forberedelse, således at der vil kunne anvendes rent deskriptive navne for europæiske økonomiske firmagrupper.

Sagen blev herefter indbragt for Oberlandesgericht, der har forelagt Domstolen ovennævnte præjudicielle spørgsmål.

3. Det fortolkningsproblem, som Domstolen skal tage stilling til, går ud på at vurdere, om nationale bestemmelser som de i forelæggelseskendelsen beskrevne er i overensstemmelse med EF-forordningen om europæiske økonomiske firmagrupper. Det må nærmere bestemt afgøres, hvilke krav der kan udledes af fællesskabsbestemmelserne med hensyn til firmagruppens navn, konkret om det er tilstrækkeligt, at navnet indeholder en angivelse af firmagruppens virksomhed, eller om der også skal være en angivelse af navnet på gruppens medlemmer.

Kommissionen og den tyske regering har foreslået, at spørgsmålet besvares med, at det i national ret kan kræves, at der ved registrering af en EØFG vælges et navn indeholdende et personnavn, dog således, at navnet også skal indeholde ordene »europæisk økonomisk firmagruppe« eller forkortelsen »EØFG«.

EITO er derimod af den modsatte opfattelse og har anført, at bestemmelserne om firmagruppers navne også skal åbne mulighed for anvendelse af rent deskriptive navne, svarende til hvad der gælder for kapitalselskaber.

4. Jeg vil gerne allerede nu understrege, at den argumentation, EITO har fremført i sit skriftlige indlæg, ikke forekommer mig overbevisende. I denne forbindelse henviser jeg for det første til argumentet om, at det kan udledes af selve ordlyden af artikel 5, litra a), at der kan anvendes et rent deskriptivt navn. EITO har henvist til, at det heri er bestemt, at ordene »europæisk økonomisk firmagruppe« eller forkortelsen »EØFG« skal stå enten foran eller efter firmagruppens navn, »medmindre disse ord eller denne forkortelse allerede forekommer i navnet«. Ifølge EITO giver denne indskrænkning kun mening, hvis der også kan anvendes et rent deskriptivt navn. Et navn, der består af deltagernes navne, kan således efter EITO's opfattelse ikke indeholde denne forkortelse. Dette synspunkt forekommer mig imidlertid ikke begrundet. Den forelæggende ret har selv i forelæggelseskendelsen anført, at det efter de nationale regler for interessentskabers navne er tilladt, at tilføjelsen »EØFG« anføres foran (f.eks. »EØFG Musterman & Co. økonomisk rådgivning«) eller efter (f.eks. »Musterman & Co. økonomisk rådgivning EØFG«), men også at denne tilføjelse anføres inden i selve firmagruppens navn (f.eks. »Økonomisk rådgivning EØFG Musterman & Co.« eller »Musterman & Co. EØFG økonomisk rådgivning«) [4].

Jeg kan heller ikke tiltræde EITO's opfattelse, hvorefter et navn indeholdende personnavne af hensyn til ligestillingen af alle

4 — Eksemplerne er taget direkte fra forelæggelseskendelsen.

firmagruppens medlemmer skal indeholde navnene på alle deltagerne. Ifølge EITO er dette imidlertid vanskeligt i firmagrupper med mange deltagere, og det vil medføre, at virksomheder i sådanne tilfælde afholder sig fra at benytte firmagrupper som organisationsform, således at samarbejdet mellem virksomheder ikke fremmes, selv om dette er formålet med forordningen. Efter min opfattelse er EITO's frygt ubegrundet. Kravet om et navn indeholdende personnavne stilles i tysk ret og i andre retsordener i forhold til forskellige selskabsformer. Og dette har ikke været til hinder for, at disse organisationsformer har udviklet sig og er blevet væsentlige instrumenter for samarbejdet i erhvervslivet.

EITO har endvidere henvist til et af Kommissionen udarbejdet dokument om europæiske økonomiske firmagrupper, hvori Kommissionen har udtalt sig til støtte for, at firmagrupper skal kunne have et deskriptivt navn [5]. Dette dokument kan imidlertid ikke have nogen betydning for løsningen af det problem, der er forelagt Domstolen. For det første anføres det i indledningen til dokumentet, at det er udarbejdet til internt brug i Kommissionen, og at det ikke er udtryk for en officiel stillingtagen fra Kommissionens side. I øvrigt ville en sådan stillingtagen på ingen måde kunne være afgørende for fortolkningen af en bestemmelse i afledt ret. Under alle omstændigheder anfører Kommissionen, der i dokumentet ganske vist synes at anerkende muligheden for fantasibetegnelser, generelt, at medlemmerne af en EØFG skal »respektere de nationale retsbestemmelser, der begrænser det frie valg af navn« [6].

Endelig skal jeg komme med en sidste bemærkning vedrørende EITO's oplysning om, at ca. 80% af firmagrupperne har et deskriptivt navn. Ifølge EITO indebærer det, at såfremt man stiller krav om et navn, der er sammensat på en anden måde, ville der være tale om forskellige navneregler i medlemsstaterne, og det ville gøre det mindre attraktivt at stifte firmagrupper i Tyskland. Jeg skal hertil blot bemærke, at EITO's forudsigelser om konsekvenserne forekommer mig noget overdrevne. Det kan godt være, at de nationale navneregler spiller en rolle i valget af det land, hvor en firmagruppe skal have hjemsted. Jeg tror dog ikke, at dette forhold vil være afgørende. Det problem, der foreligger i denne sag, består under alle omstændigheder i at fastslå, om forordningen åbner mulighed for, at de nationale lovgivere kan fastsætte regler om navnet for firmagrupper, og i givet fald inden for hvilke rammer. Spørgsmålet bør af de nedennævnte grunde besvares bekræftende.

5 — Jf. »EØFG — fremkomst af en ny form for europæisk samarbejde, status over tre års erfaring«, Bruxelles-Luxembourg, 1993, s. 51.

6 — Det i fodnote 5 nævnte dokument, s. 51 f.

5. Da fællesskabslovgiver indførte muligheden for at oprette EØFG som en samarbejdsform for virksomheder i Fællesskabet, blev kun de overordnede retningslinjer for denne organisationsform fastlagt, mens det blev overladt til de nationale retsordener at fastsætte regler om de spørgsmål, som ikke er reguleret i forordningen. Dette fremgår tydeligt af syttende betragtning, hvorefter »medlemsstaterne ... frit [kan] træffe enhver lovgivningsmæssig eller administrativ foranstaltning, som ikke er i modstrid med rækkevidden af og formålet med denne forordning«. Endvidere bestemmes det udtrykkeligt i artikel 2, stk. 1, at »Medmindre andet er fastsat i denne forordning, finder den interne lovgivning i den stat, hvor hjemstedet ifølge firmagruppens stiftelsesoverenskomst er beliggende, anvendelse dels på stiftelsesoverenskomsten, undtagen med hensyn til spørgsmål om fysiske personers retlige status samt rets- og handleevne og juridiske personers rets- og handleevne, dels på gruppens interne organisation« [7]. I det væsentlige er firmagrupper således reguleret af to forskellige normsæt: i første række forordningen og i anden række — og subsidiært — de internretlige bestemmelser i den stat, hvor firmagruppen har hjemsted.

Med udgangspunkt i denne indledende bemærkning skal jeg herefter vende mig til det problem, der foreligger i denne sag, nemlig spørgsmålet om firmagruppens navn. Den eneste relevante bestemmelse i forordningen er artikel 5, litra a). Ifølge denne bestemmelse skal der i stiftelsesoverenskomsten bl.a. angives »firmagruppens navn enten foran eller efter ordene 'europæisk økonomisk firmagruppe' eller forkortelsen 'EØFG', medmindre disse ord eller denne forkortelse allerede forekommer i navnet«.

Der siges derimod intet om navnets indhold. Det forekommer mig imidlertid ikke tilfældigt, at forordningen ikke udtaler sig på dette punkt. Der er derimod tale om lovgivers klare valg om at overlade denne del af reglerne om firmagrupper til afgørelse i retsordenen i den stat, hvor firmagruppens hjemsted er beliggende. Dette skyldes navnlig de vanskelige retlige spørgsmål, der kunne opstå ved valget af en bestemt navneform, og at der ikke på tidspunktet for vedtagelsen af forordningen kunne fastsættes udtømmende regler herfor. Spørgsmålet om firmagruppens navn er derfor ikke reguleret i fællesskabsretten, men er overladt til national ret. Det eneste krav, der stilles i fællesskabsretten, navnlig i artikel 5, litra a), er, at det i forhold til omverdenen klart skal tilkendegives, at der er tale om en firmagruppe ved, at betegnelsen for den ved forordningen skabte organisationsform angives. Dette skal ske ved angivelse i navnet af ordene »europæisk økonomisk firmagruppe« eller forkortelsen »EØFG«. Overholdes dette krav, er navnets indhold efter fællesskabsretten uden betydning. Da forordningen ikke indeholder regler

7 — Det fremgår endvidere udtrykkeligt af forordningen, at der i national ret fastsættes regler om vigtige spørgsmål såsom spørgsmålet om, hvorvidt registrerede firmagrupper har status som juridisk person (artikel 1, stk 3), hvorvidt en firmagruppe kan have mere end tyve medlemmer (artikel 4, stk. 3), hvorvidt »deltagelse i en hvilken som helst firmagruppe [ud fra hensynet til medlemsstatens offentlige interesser] skal være udelukket eller begrænset for så vidt angår visse kategorier af fysiske personer, selskaber eller andre retlige enheder« (artikel 4, stk. 4), hvorvidt en juridisk person kan være forretningsfører (artikel 19, stk. 2), hvorledes firmagruppens likvidation og afslutning heraf skal gennemføres (artikel 35, stk. 2), hvilke regler der skal gælde for insolvens og betalingsstandsning (artikel 36), samt spørgsmålet om forbud mod udøvelse af virksomhed, hvorved hensynet til offentlige interesser tilsidesættes (artikel 38). På den anden side har fællesskabslovgiver været klar over, at firmagrupperne ikke er undergivet fuldstændig ensartede regler på hele Fællesskabets område. Det er tilstrækkeligt her at henvise til artikel 14, stk. 1, hvoraf fremgår, at flytningen af hjemstedet netop kan medføre, at »en anden lovgivning finder anvendelse«.

herom, må dette spørgsmål vedrørende den omhandlede organisationsform afgøres i henhold til national ret.

Der er derfor intet til hinder for, at den nationale lovgiver subsidiært lader firmagrupperne være undergivet de nationale regler for interessentskaber, hvilket indebærer, at firmagruppens navn — i lighed med, hvad der gælder for interessentskaber — skal indeholde deltagernes navne.

6. Afsluttende bemærkes, at jeg ikke finder af forordningen at kunne udlede noget til støtte for synspunktet om, at firmagruppens navn bør være reguleret af de samme regler som dem, der gælder for kapitalselskaber, således at der også kan anvendes fantasibetegnelser eller rent deskriptive navne. Fællesskabsbestemmelserne udtaler sig ikke om navnets indhold, og spørgsmålet herom er overladt til afgørelse i national ret med den ene begrænsning, at den valgte organisationsform klart skal fremgå ved tilføjelse af ordene »europæisk økonomisk firmagruppe« eller forkortelsen »EØFG«.

7. Jeg foreslår herefter, at det af Oberlandesgericht Frankfurt am Main forelagte spørgsmål besvares således:

»Artikel 5, litra a), i Rådets forordning (EØF) nr. 2137/85 af 25. juli 1985 om indførelse af europæiske økonomiske firmagrupper (EØFG) skal fortolkes således, at der kun stilles krav om, at der foran eller efter firmagruppens navn skal angives ordene 'europæisk økonomisk firmagruppe' eller forkortelsen 'EØFG', medmindre disse ord eller denne forkortelse allerede forekommer i navnet. Bestemmelsen indeholder derimod ingen regler om navnets indhold. Det tilkommer derfor den nationale lovgiver at fastlægge, om navnet alene kan bestå af en beskrivelse af virksomhedens art.«